

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Владимир Николаев Владов,
зам.-декан на Филологическия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“,

за книгата „Такива бяхме“ на издателство „Логос-91“

Книгата „Такива бяхме. Разказ за първите възпитаници на Френската гимназия във Варна“ е изключително интересна и в някаква степен дори е уникална. На първо място, прави впечатление жанрът. Ако стриктно се ръководим от утвърдените норми, без съмнение ще срещнем затруднения при определянето му. Постигнат е забележителен баланс между обективните исторически факти и събития, документалистиката и мемоарите, от една страна, и от друга – увлекателното, чисто художествено повествование, поднесено на достъпен, жив език, характерен по-скоро за роман. Да се представя историята с помощта на езика и средствата на художествената литература е майсторски подход, който, освен всичко останало, в конкретния случай прави полесноразбираеми събитията и обществените процеси от недалечното ни минало.

Документално-историческите достойнства на текста впечатляват и заслужават специално внимание. На пръв поглед става дума единствено и само за една елитна на времето си гимназия и нейните ученици в един сравнително кратък отрязък от време – първите 5 – 6 години след създаването ѝ. От безбройните случки и събития в пансиона към училището, от разказа за организацията, обучението и всекидневния живот на учениците читателят неусетно придобива представа за цялостното устройство на обществото, за възпитателния процес и изграждането на ценностната система в тогавашното младо поколение. Паралелите и сравненията с днешния ден се налагат от само себе си и събуждат носталгия у непредубедения зрял читател.

Авторът е извършил огромна изследователска работа – проучил е съхранените в държавните архиви документи, свързани с представените в книгата факти, лица и събития; позовава се на тях и ги поднася на читателите по един вълнуващ, ненадраплив начин. Що се отнася до всекидневния живот и битовите случки в пансиона и училището, освен на издирената документация за организацията на учебния процес и дисциплинарната практика разказът се основава и на спомените на повече от 50 възпитаници на Гимназията от онези години. Този именно подход позволява да се постигне максимална обективност и безпристрастност на изложението.

През погледа и субективната преценка на учениците са представени редица аспекти на тогавашната образователна система и съществуващата практика във Френската гимназия във Варна, като не са спестени някои критични или направо негативни оценки. Автентично представените различни мнения, изказани от всеки на базата на интелекта, възпитанието, образовани-

ето и извървения житейски път, са най-красноречивото доказателство по отношение на непредубедеността, балансираността и искреността на разказаното в книгата. Всичко това от своя страна вдъхва доверие у читателя, интригува го и го завладява. А както е казано и в самото начало „Ако читателите не повярват на тази изповед, тогава се обезсмисля появяването ѝ“.

Интересен е и начинът, по който авторът свързва живота на учениците от тази гимназия от края на 50-те и началото на 60-те години на миналия век със събитията в България и по света. По всеки конкретен повод или под линия, или пък в няколкото приложения към книгата е включена обширна допълнителна информация, която дава представа на читателите, особено на на по-младите, за тогавашната епоха и процесите, отразяващи развитието на обществото, за конкретни личности и важни събития. Така става разбираем и процесът на формиране на миросгледа и ценностната система на тогавашните млади хора, а заглавието на книгата „*Такива бяхме*“ спокойно би могло да се допълни и с „*Така беше*“.

Специално място е отделено на някогашна Варна, на нейните прелести, на културния живот в града, на неговата история и развитие. Разказът за създаването на първата в България езикова гимназия с преподаване на френски език съвсем естествено се възприема като част от културната история на морската ни столица.

Големият по обем илюстративен материал – близо двеста документа и снимки, както и цялостното съдържание и оформление на книгата, позволяват да бъде заинтригуван широк кръг читателска аудитория и всеки сам да открие онова, което най-много го вълнува и интересува. Във всеки случай онези, които се занимават с история и документалистика, спокойно биха могли да се позовават на изложените факти и документи, като на сериозен източник, въпреки че ще ги прочетат в едно наистина художествено произведение.

И макар авторът на текста и редакционната колегия скромно да твърдят, че основната им цел е да допринесат за продължаване и разширяване на контактите между възпитаниците на Гимназията, значението на тази книга е много по-голямо. Тя ни дава възможност да преосмислим днешни и минали събития, провокира ни да разсъждаваме без клишета, и по този начин сами да открием истината, като не повтаряме вече допускани грешки. Искрено съм убеден в нуждата и ползата от подобен род издания.

21.12.2017 г.

доц. д-р Владимир Владов